

*Handläggare:
Göran Rådö*

Yttrande över pensionärsrådets skrivelse om samarbetet mellan kommuner och landsting

Ärendet

Landstingets pensionärsråd har i bifogade skrivelse till landstingsstyrelsen den 28 januari 2004 (bilaga 1) betonat vikten av ett utvecklat samarbete mellan kommuner och landsting. I skrivelsen framhålls betydelsen av att avtal tecknas som reglerar samarbetet på det sätt som skett med Stockholms stad. I detta ärende redovisas läget när det gäller samverkan med samtliga länets kommuner.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsutskottet föreslås besluta

att föreslå landstingsstyrelsen besluta att som svar på Pensionärsrådets skrivelse överlämna detta tjänsteutlåtande samt

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens synpunkter

Allmänt om samverkan

I hälso- och sjukvårdslagen och i olika utredningar och dokument på nationell nivå betonas vikten av ett väl fungerande samarbete mellan landstingen och kommunerna. Detta är särskilt viktigt när antalet äldre ökar och strukturförändringar i vården leder till att alltmer av vården och omsorgen sker i öppna vårdformer och i den enskildes egen bostad. Genom ändringar i lagstiftningen har också tydligare krav ställts på gemensam vårdplanering inför utskrivning från sjukhus. Riksdagen har även genom en särskild lag öppnat möjligheter för kommuner och landsting att bilda gemensamma nämnder på vård- och omsorgsområdet.

Landstinget och kommunerna i Stockholms län har under många år strävat efter att utveckla det lokala samarbetet i enlighet med de nationella riktlinjerna. Överläggningar äger regelbundet rum med Kommunförbundet Stockholms län och med kommunerna. För Stockholms stads del sker överläggningarna dels med kommunens centrala organ dels med de olika stadsdelarna.

- Bilagor: 1. Pensionärsrådets skrivelse
2. Sammanställning av avtal med kommunerna i norra länet
3. Sammanställning av avtal med kommunerna i södra länet

De olika samverkans- och samarbetsinsatserna är omfattande och här kan inte lämnas en heltäckande beskrivning. Det kan nämnas att flera FOU-enheter – däribland Stiftelsen Äldrecentrum- för att bedriva forsknings- och utvecklingsarbete på äldreområdet. De rapporter som tas fram av dessa enheter används i de lokala diskussionerna om hur samverkan kan utvecklas.

När det gäller informationsöverföringen och den gemensamma vårdplaneringen vid utskrivning av patienter från sjukhus har landstinget och flertalet kommuner enats om att använda ett särskilt IT-stöd – Webcare- som bedöms ge de lokala vårdgivarna bättre förutsättningar för sitt arbete.

Samverkan med kommunerna viktig uppgift för de geografiska sjukvårdsberedningarna.

När den nya politiska organisationen för landstingets sjukvård beslutades underströks i reglementet att det är en viktig uppgift för de geografiska sjukvårdsberedningarna att samverka och samplanera den lokala hälso- och sjukvården tillsammans med kommunerna. När hälso- och sjukvårdsutskottet den 6 februari 2003 behandlade ramverk för de geografiska sjukvårdsberedningarna angavs att beredningarna ska utarbeta förslag till lokala grundavtal och samverkansöverenskommelser enligt utgångspunkter som HSU fastställer. I tjänsteutlåtandet i ärendet angavs följande

”I den hittillsvarande organisationen har sjukvårdsstyrelserna ansvar för att träffa samverkansavtal med kommunerna för gemensamma frågor. De geografiska sjukvårdsberedningarna kommer att ha samverkan med kommuner och andra lokala aktörer som en av sina huvuduppgifter. Samtidigt har beredningarna inte samma ansvar och beslutsmandat som de hittillsvarande sjukvårdsstyrelserna har haft.

HSU kommer i ett särskilt beslut att fastställa utgångspunkter för lokala grundavtal som utformas i dialog mellan geografiska beredningar, kommuner och andra lokala aktörer. Utifrån grundavtalen träffas överenskommelser i konkreta samarbetsfrågor. Det är således respektive geografisk sjukvårdsberedning som utarbetar förslag till lokala grundavtal för samverkan och samarbetsöverenskommelser, vilka fastställs av Hälso- och sjukvårdsutskottet.

Ikraftvarande samverkansavtal och överenskommelser med kommuner är civilrättsliga avtal. De fortsätter att gälla tills de löper ut eller sägs upp. I tillämpliga delar ansvarar respektive geografisk sjukvårdsberedning för att vårda och fullfölja befintliga kommunala samverkansavtal.”

HSU har den 2 juni 2003 antagit riktlinjer för lokala grundavtal och samverkansöverenskommelser och uppdragit åt de geografiska sjukvårdsberedningarna att arbeta med förslag till sådana avtal och överenskommelser. I ärendet angavs följande riktlinjer:

”Beredningarna ska sträva efter att ha en enhetlig terminologi i de nya avtal som träffas eller tidigare avtal som uppdateras. Utgångspunkten för denna terminologi är två former av samverkansdokument:

1. *Grundavtal* för samverkan mellan beredningen och andra lokala aktörer. Grundavtalet utgör den gemensamma ramen och utgångspunkten för samverkan mellan aktörerna under en längre period.
2. *Samverkansöverenskommelser* i konkreta frågor. Det kan gälla såväl sakfrågor där samarbete ska ske under en längre tid som mer tidsbegränsade projekt.”

I ärendet redovisas vidare en struktur för avtalens utformning.

Läget beträffande avtal med kommunerna

Med utgångspunkt från det lämnade uppdraget och antagna riktlinjer har samtliga geografiska sjukvårdsberedningarna inlett arbetet med att tillsammans med kommunerna utforma förslag till grundavtal och samverkansöverenskommelser. Dessa redovisas successivt till HSU för fastställande. I vilken takt detta kan ske beror förstås inte enbart på beredningarnas och förvaltningens arbete utan också på vilken inställning respektive kommun har. Det bör påpekas att en välfungerande samverkan kan finnas på det lokala planet även om formella avtal inte har ingåtts.

När det gäller Stockholms stad har landstinget och staden i juni 2002 tecknat en överenskommelse om hälso- och sjukvårdsansvar för äldre och vissa funktionshindrade. Med utgångspunkt från denna centrala överenskommelse har en mall för samverkansavtal med stadsdelarna utarbetats. Denna mall har godkänts av HSU den 30 mars 2004 och HSU uppdrag därvid åt förvaltningen att teckna dessa avtal.

När det gäller de 14 kommunerna i norra länet finns tecknade grundavtal med nio kommuner och avtalstecknande pågår med ytterligare tre kommuner. Utöver grundavtalen finns en rad olika överenskommelser med kommunerna. En sammanställning bifogas (bilaga 2). Genom ett beslut av HSU har de särskilda avtal om samrehabilitering som funnits med kommunerna i f.d. nordvästra sjukvårdsområdet sagts upp och satsningar sker i stället på hemrehabilitering enligt samma principer som gäller i övriga kommuner.

När det gäller de tio kommunerna i södra länet finns nya grundavtal tecknade med Salem och Nykvarn. För övriga kommuner finns sedan tidigare en rad olika avtal och överenskommelser om samverkan. En sammanställning av avtal som rör äldre bifogas (bilaga 3). I flera fall har kontakter inletts med kommunen som syftar till att anpassa strukturen i avtalen till de nya riktlinjerna. I Värmdö finns t ex samverkan inom ramen för "Välfärd i Värmdö" som inkluderar fler aktörer än kommunen och landstinget. I Haninge finns ett särskilt samarbete - benämnt Socsam - mellan landstinget, kommunen och försäkringskassan med stöd av särskild lagstiftning. De lokala grundavtal som ska träffas måste anpassas till dessa redan etablerade samverkansstrukturer.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan konstateras att pensionärsrådet tar upp en viktig fråga. Uppgiften att utveckla samverkan med kommunerna på äldreområdet har hög prioritet i de geografiska sjukvårdsberedningarnas arbetsplanering. Genom beslut om ramverk för beredningarnas arbete och riktlinjer för grundavtalens struktur finns ett bra underlag för överläggningarna med kommunerna. För de flesta kommunerna och stadsdelarna finns avtal tecknade enligt fastställda riktlinjer. För övriga finns i regel tidigare ingångna avtal och överenskommelser och där pågår förberedelser att anpassa dessa till de nya förutsättningarna. I de samverkansorgan som finns med patient- pensionärs- och handikapporganisationerna behandlas fortlöpande aktuella samverkansfrågor med kommunerna.

Lars-Bertil Arvidsson

Sören Olofsson